

ПОЛЕНКОВА

Марина Володимирівна

УДК 334.71:338.43–043.2:330.34.014–026.23

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

STRATEGIC ORIENTATIONS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

к.е.н., доцент кафедри,
Чернігівський національний
технологічний університет

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.10.7>

POLENKOVA Maryna Volodymyrivna – PhD in Economics, Associate Professor of department, Chernihiv National Technological University

У статті охарактеризовано поняття сталого розвитку. Окремлено особливості функціонування підприємств у контексті сталого розвитку. Обґрунтовано, що сталий розвиток вимагає інтеграції економічних, соціальних та екологічних цілей підприємств, а також адаптації до системних вимог. Запропоновано стратегічні орієнтири сільськогосподарських підприємств у контексті сталого розвитку, що охоплюють ключові сфери соціально-економічного життя сільських територій.

* * *

В статье охарактеризованы понятия устойчивого развития. Определены особенности функционирования предприятий в контексте устойчивого развития. Обосновано, что устойчивое развитие требует интеграции экономических, социальных и экологических целей предприятий, а также адаптации к системным требованиям. Предложены стратегические ориентиры сельскохозяйственных предприятий в контексте устойчивого развития, охватывающих ключевые сферы социально-экономической жизни сельских территорий.

* * *

The article describes the concept of sustainable development. Peculiarities of enterprise functioning in the context of sustainable development are outlined. It is substantiated that sustainable development requires the integration of economic, social and environmental goals of enterprises, as well as adaptation to system requirements. Strategic guidelines of agricultural enterprises in the context of sustainable development are proposed, covering key areas of socio-economic life of rural areas.

Business people associate sustainable development primarily with economic growth and decent work. Natural resource or welfare goals are considered less important by many companies, so most companies do not try to integrate corporate governance, business strategies and reporting forms into sustainable development. However, globally, companies have realized that business sustainability is becoming a competitive advantage, with both investors and consumers demanding more responsibility. Despite a good awareness of this issue, progress in achieving the goals of sustainable development can be destabilized by the lack of specific objectives, evaluation methods and expanded business integration.

On the one hand, the development of rural areas depends on the available resources, technologies, the existing institutional environment, as well as on the competitiveness of local goods and services. On the other hand, sustainable development requires the preservation of local economic, social and environmental assets for the future. A comprehensive approach is needed to address these trade-offs.

The strategy of sustainable development of the enterprise is accompanied by a certain mechanism that triggers the irreversible process of its positive transformation. A well-designed sustainable development strategy, in addition to the obvious benefits to society and the environment, will help companies attract investors and customers and, in some cases, receive financial support.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, стратегічні цілі, сільські території, сталий розвиток

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, стратегические цели, сельские территории, устойчивое развитие

Keywords: agricultural enterprises, strategic goals, rural areas, sustainable development

ВСТУП

Представники бізнесу пов'язують сталий розвиток насамперед з економічним зростанням і гідною роботою. Цілі, що стосуються природних ресурсів або добробуту, сприймаються багатьма компаніями менш важливими, тому більшість підприємств не намагається інтегрувати корпоративне управління, бізнес-стратегії та форми звітності у цілі сталого розвитку. Проте у глобальному масштабі компанії усвідомили, що стійкість бізнесу стає конкурентною перевагою, як інвестори, так і споживачі вимагають більшої відповідальності. Попри гарну обізнаність із даної проблематики, прогрес у сфері досягнення цілей сталого розвитку може бути дестабілізований відсутністю конкретних завдань, методів оцінювання й розширеної бізнес-інтеграції підприємств. З огляду на зазначене, тема дослідження є

важливою та своєчасною.

МЕТОЮ роботи є обґрунтування стратегічних орієнтирів сільськогосподарських підприємств у контексті сталого розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ринкові перетворення, стихійні, неконтрольовані процеси розвитку, глобальні екологічні проблеми стали передумовами для вирішення важливого завдання – забезпечення сталого розвитку країни, що передбачає досягнення збалансованості соціально-економічного розвитку та збереження навколишнього середовища. Сталий розвиток є викликом управління змінами як на глобальному, так і на місцевому рівнях, що, своєю чергою, вимагає інтеграції економічних, соціальних та екологічних цілей підприємств, а також адаптації

їх до системних вимог (рис. 1).

Водночас економічна компонента сталого розвитку враховує підвищення ефективності виробництва на конкретній території з урахуванням природно-ресурсного потенціалу, фінансових і матеріальних ресурсів, розвиток і підтримку малого й середнього бізнесу, експорту, інвестиційної активності тощо. Одним із вагомих індикаторів та орієнтирів є підвищення рівня життя населення та забезпечення зайнятості [1].

Соціальна компонента має спрямовуватися на соціальне забезпечення й захист населення, розвиток і підтримання в належному стані об'єктів соціальної інфраструктури.

Основними напрямками в контексті захисту довкілля повинні стати екологічно обгрунтоване й безпечне розміщення продуктивних сил, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення природного розвитку екосистем, збереження і відновлення природних комплексів під час розв'язання територіальних проблем, вдосконалення управління у галузі охорони навколишнього середовища і природокористування.

У цьому зв'язку сільські території перебувають «під тиском» урбанізації, що часто супроводжується змінами підходами до землекористування та соціально-культурними розбіжностями, а також впливами на регіональний екологічний потенціал та соціальний капітал. Це призводить до компромісу між короткотерміновими цілями розвитку та довгостроковими цілями сталого розвитку. З одного боку, розвиток сільських територій залежить від наявних ресурсів, технологій, наявного інституційного середовища, а також від конкурентоспроможності місцевих товарів та послуг. З іншого – сталий розвиток вимагає збереження місцевих економічних, соціальних та екологічних активів на перспективу. Для вирішення цих компромісів необхідний комплексний підхід.

Стратегічне планування сільськогосподарських підприємств повинно враховувати такі важливі аспекти

сталого розвитку, що охоплюють ключові сфери соціально-економічного життя сільських територій (рис. 2):

- стійкого економічного зростання з необхідним механізмом його стимулювання на основі підвищення ефективності використання ресурсів, інноваційно-технологічного розвитку;
- ефективного та екологічно безпечного надрокористування, а також збереження, захист та покращення природних екосистем;
- сприяння зайнятості, захист і забезпечення засобами для існування та соціального добробуту сільського населення;
- підвищення стійкості населення (громад) та екосистем;
- забезпечення лояльного та гуманного управління людськими та природними системами.

Діяльність сільськогосподарських підприємств має здійснюватися крізь призму цілей сталого розвитку – збалансованості економіки, соціальної сфери та екології, тобто досягнення таких результатів, за яких сільськогосподарська (виробнича, економічна) діяльність припиняє здійснювати негативний вплив на навколишнє середовище, забезпечуючи можливість справедливого розподілу доходів і скорочення економічного диспаритету та вирішення завдань, пов'язаних не тільки з поточним розвитком, а й із перспективою для майбутніх поколінь.

Деякі аграрні компанії розробили програми з охорони довкілля і сталого розвитку, що працюють паралельно з основною бізнес-стратегією. Але в кінцевому результаті такі відокремлені програми не роблять істотного впливу на політику в реальних діях компанії та на прийняті нею рішення.

Стратегія сталого розвитку підприємства супроводжується певним механізмом, що запускає незворотний процес його позитивної трансформації [3]. Впровадження такої стратегії вимагає:

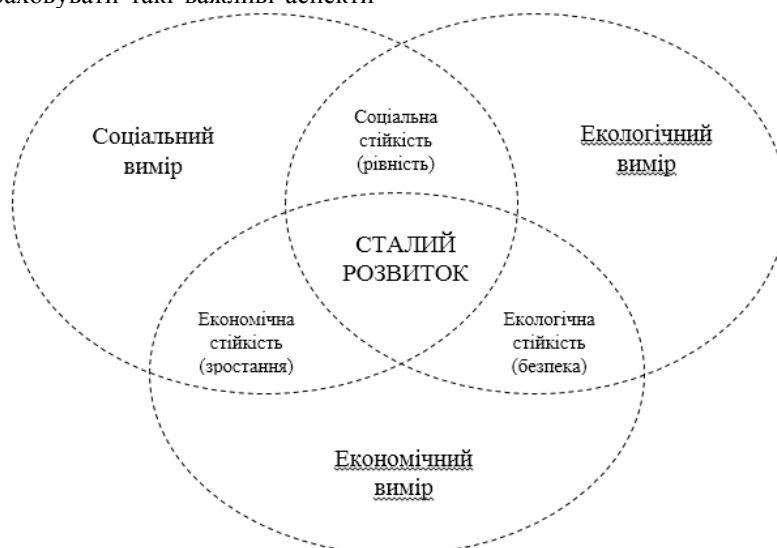

Рис. 1. Концепція сталого розвитку [сформовано автором на основі відкритих джерел]

Рис. 2. Сталий розвиток сільських територій [сформовано автором на основі [2]]

– чіткого уявлення про сталий розвиток – компанії повинні встановити довгострокові цілі у контексті екологічних, соціальних та економічних тенденцій;

– розроблення конкретного плану дій стосовно досягнення цілей сталого розвитку на коротко-, середньо- та довгострокову перспективу;

– налагодження ефективної комунікації та прозорості звітності для внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

Правильно розроблена стратегія сталого розвитку, крім очевидного блага для суспільства й екології, допоможе компаніям залучати інвесторів і клієнтів, а також, у деяких випадках, отримувати фінансову підтримку.

ВИСНОВКИ

Попри досить високий рівень усвідомлення важливості сталого розвитку, багато підприємств інколи ставлять під сумнів важливість екологічних і соціальних факторів, аргументовано доводячи значущість лише економічних показників. Основне питання в цій дискусії займає здатність «стійких» компаній довести, що впровадження політики сталого розвитку може бути важливим «важелем» досягнення високих ринкових

результатів.

Список використаних джерел

1. Офіційне Інтернет-представництво Міністерства аграрної політики та продовольства України. 2019. URL: <http://minagro.gov.ua>.

2. Building a common vision for sustainable food and agriculture: principles and approaches. 2014. URL: <http://www.fao.org/3/a-i3940e.pdf>.

3. Boxall P., Steeneveld M. Human Resource Strategy and Competitive Advantage: A Longitudinal Study of Engineering Consultancies. *Journal of Management Studies*. 1999. № 36/4. pp. 443–463.

References

1. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine: Official Internet representation. 2019. URL: <http://minagro.gov.ua>. (in Ukrainian).

2. Building a common vision for sustainable food and agriculture: principles and approaches. 2014. URL: <http://www.fao.org/3/a-i3940e.pdf>.

3. Boxall P., Steeneveld M. Human Resource Strategy and Competitive Advantage: A Longitudinal Study of Engineering Consultancies. *Journal of Management Studies*. 1999. № 36/4. pp. 443–463.